

מהלכות תשרי תשפ"ה

הרב אליקים לבנון, רב השומרון וראש ישיבת אלון מורה

✍ חודש אלול

- א. ביום רביעי, א' אלול, מתחילים האשכנזים לומר "לדוד ה' אורי וישעי" (מזמור כז' בתהילים) פעמיים בכל יום. יש האומרים אותו בפעם הראשונה בתפילת ערבית של אור ליום רביעי, וביום רביעי בשחרית, ומסיימים לאומרו לאחר שחרית ביום הושענא רבה. יש המתחילים לאומרו ביום רביעי בשחרית ובמנחה, ומסיימים במנחה של יום הושענא רבה.
- ב. לאחר תפילת מוסף של א' אלול, תוקעים בשופר תשרי¹, ונוהגים לתקוע בכל יום לאחר תפילת שחרית. תקיעת שופר זו היא מנהג וזכר לכך שבראש חודש אלול עלה משה רבינו למרום כדי לקבל לוחות שניות ותקעו בשופר במחנה ישראל כדי ליידע את כולם שלא יטעו אחר עבודה זרה, כפי שארע במעשה העגל. ועוד רמז יש בתקיעת השופר: "עורו ישנים משנתכם, והקיצו נרדמים מטרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם" (רמב"ם, הל' תשובה פ"ג ה"ד).
- תקיעה זו נוהגים לתקוע עד יום שלישי, כח' אלול. בערב ראש השנה אין תוקעים, כדי להפסיק בין תקיעות רשות לתקיעות חובה.
- ג. מנהג **הספרדים** לומר סליחות מיום חמישי, ב' באלול, ועד ערב יום הכיפורים. י"ג מידות מקפידים לומר לאחר חצות הלילה. לפי החישוב המקובל, זמן חצות מחושב לפי אמצע היום (או הלילה) בין זריחה לשקיעה. לפי זה, בר"ח אלול זמן חצות הוא 00:37, והוא מגיע ביום כיפור ל-00:24. אולם, לעניין אמירת סליחות עם י"ג מידות, אפשר לסמוך על שיטת חישוב אחרת הנזכרת בבן איש חי (שנה ראשונה, פ"י ויקהל, ד, ח), שחצות הוא אמצע הזמן שבין עלות השחר לצאת הכוכבים¹. לפי זה, באלול תשפ"ה, זמן חצות משתנה מ-00:05 עד ל-00:23.
- [אלו שלא רוצים לנהוג כך, יכולים לשנות את סדר הסליחות ולהתחיל לומר בערך ב-00:15 את החלקים שלא אומרים בהם י"ג מידות. מאוחר יותר, כאשר יגיע זמן חצות לפי החישוב הרגיל, יאמרו את החלקים שיש בהם י"ג מידות]
- מנהג **האשכנזים** לומר סליחות לפחות ארבעה ימים לפני ראש השנה, ולהתחיל במוצאי שבת. השנה בה חל יום א' של ראש השנה ביום חמישי, מתחילים האשכנזים לומר סליחות במוצאי שבת פרשת ניצבים-וילך, אור לכ"ו אלול, עד ערב יום הכיפורים.
- ד. בשבת פרשת ניצבים-וילך אין מברכים את חודש תשרי. במוצאי שבת, למנהג האשכנזים, אין אומרים "ויהי נועם", "ואתה קדוש", מפני שהמזמור נאמר כדי לברך את מעשה ידינו- "ומעשה ידינו כוננה עלינו", ובשבוע שחל יום טוב באמצעו, אין ששה ימי מעשה (עיין תחילת סימן רצה' ברמ"א ובמשנ"ב).

✍ ערב ראש השנה - יום רביעי, כ"ט אלול

- א. נוהגים לצום מעלות השחר (01:05). יש המתענים עד כניסת יום טוב של ראש השנה בצאת הכוכבים, אך הרוב מתפללים מנחה גדולה בשעה 12:57, ולאחריה שוברים את הצום. גם המתענים אינם מוציאים ספר תורה לקריאת "ויחל" ולא אומרים "עננו" בחזרת הש"ץ. יחיד המתענה אומר "עננו" בתפילת המנחה בלחש (המתענה עד המנחה לא יאמר "ביום צום תעניתנו").
- ב. כאמור, אחרי תפילת שחרית אין תוקעים בשופר, כדי להבדיל בין תקיעות רשות לתקיעות חובה.
- ג. בסיום התפילה נוהגים להתיר נדרים.
- ד. **עירוב תבשילין**: כאשר ראש השנה סמוך לשבת, יש להניח עירוב תבשילין, כדי שאפשר יהיה להכין תבשילים ביום טוב, שהוא יום חמישי ושישי, ולהדליק נרות לכבוד שבת. בערב ראש השנה לפני כניסת החג, יקח כל ראש משפחה בביתו חלה, לחמניה או פת אחרת אפויה, יחד עם תבשיל כמו בשר, דג או ביצה, ויחד את שני המאכלים הללו לשבת. יש לברך "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על מצוות עירוב", ולומר: "בעירוב הזה יהיה מותר לנו לאפות ולבשל ולהטמין ולהדליק נר ולעשות כל צרכינו מיום טוב לשבת, לנו ולכל ישראל הדרים בעיר הזאת".
- את הפת והתבשיל יש לשמור לפחות עד כניסת שבת, ונוהגים לאוכלם בסעודה שלישית. המשתמש בפלטה חשמלית בשבת, יזכור להדליקה כבר ביום רביעי (אפשר עם שעון-שקע), כדי שתהיה מוכנה לשבת.

¹ אמנם הבן איש חי (שנה ראשונה, פ"י וישלח, ד) כתב שאין לסמוך על כך לעניין תיקון חצות, אך לעניין סליחות אפשר לנהוג כך לכתחילה.

ז' יו"ט ראשון של ראש השנה - ליל חמישי, א' תשרי

- א. **חשוב לזכור** : יש להדליק נר נשמה, כדי שאפשר יהיה להדליק ממנו את הנרות בלילה השני ואת נרות השבת. אם אין נר נשמה המספיק ל-48 שעות (עד ליל שבת) יש להכין נר נשמה **נוסף**, שאותו ידליקו בלילה השני וממנו ידליקו את נרות השבת.
- ב. הנשים מדליקות את נרות החג ומברכות שתי ברכות : "להדליק נר של יום טוב" ו"שהחיינו". ביום טוב עדיף לברך את שתי הברכות **ולאחר מכן** להדליק את הנרות, כדי שתהא ההדלקה "עובר לעשייתן" (בשונה מהדלקת הנרות בשבת שבה מדליקים ולאחר מכן מברכים). זמן ההדלקה הרגיל הוא כפי הנהוג בערבי שבתות, כחצי שעה לפני השקיעה שקיעה בשעה 18:27. הדלקת נרות בשעה 17:57 (או בכל מקום כמנהגו). יש הנוהגות להמתין ולהדליק את הנרות לאחר שהגברים חוזרים מבית הכנסת, כדי להדגיש שזהו יום טוב שבו מותרת העברת אש, האסורה בשבת רגילה. המדליקות מאוחר, ידליקו אש מנר הנשמה.
- ג. בכל **תפילות** עשרת ימי תשובה אומרים "המלך הקדוש" ו"המלך המשפט" ומוסיפים "זכרנו לחיים", "מי כמוך", "וכתוב לחיים" ו"בספר חיים" כנהוג.
- ד. בקידוש מברכים שלוש ברכות : "בורא פרי הגפן", "מקדש ישראל ויום הזיכרון" ו"שהחיינו". נשים שברכו "שהחיינו" בהדלקת הנרות, תזהרנה שלא לברך שוב "שהחיינו". אם שומעות מהמקדש, כמובן תענינה אמן.
- ה. **בתחילת** הסעודה, לאחר נטילת ידיים ו"המוציא", נוהגים לאכול "סימנים", על פי דברי חכמים (מסכת כריתות ה' ב') האומרים : "סימנא מילתא", כלומר : יש בכוחו של סימן הנעשה בתחילת שנה, להתוות דרך לכל השנה כולה. נוהגים לאכול תמרים, רימונים, תפוח בדבש, ראש של בעל חיים כשר וכדומה, כל אחד כמנהגו. יש המקפידים לברך בראשונה ברכת "בורא פרי העץ" על התמר, הואיל והוא משבעת המינים וקרוב ביותר בפסוק ל"ארץ", ועל כן הוא קודם לרימון ולתפוח. לעומתם, יש המברכים בראשונה על תפוח הטבול בדבש ופוטרים את שאר המינים, מאחר וכעת הרצון הוא לאכול מן התפוח ולא מהתמר, ולכן אפשר להקדימו. חשוב מאוד לבדוק ולוודא שהפירות אינם מתולעים, כל פרי בדרך הבדיקה המתאימה עבורו.
- ו. בשני ימי ראש השנה מצווה לשמוע קול שופר, כדברי הכתוב : "יום תרועה יהיה לכם". ביום הראשון מצוות מדאורייתא וביום השני מדרבנן. חייב כל אדם לשמוע לפחות שלושים קולות. אנו נוהגים לשמוע שלושים קולות ראשונים, בתקיעות דמיושב, ומוסיפים ותוקעים על סדר הברכות בתפילת מוסף, למלכויות, זכרונות ושופרות ומשלימים למאה קולות בסיום התפילה.
- אם יש חולה או מי שאינו יכול לבוא לבית הכנסת לשמוע את התקיעות, מצווה לתקוע לו כדי שיזכה אף הוא לשמוע קול שופר. די לתקוע עבורו שלושים קולות.
- אף שמעיקר הדין נשים פטורות משמיעת קול שופר, הואיל וזו מצוות עשה שהזמן גרמא, בכל זאת נהגו הנשים להשתדל לשמוע קול שופר. כאשר תוקעים לנשים : אם יש גבר שלא שמע קול שופר, הוא יברך את כל הברכות, והנשים תענינה אמן. אם אין גבר שלא שמע, ויש אשה אשכנזיה, היא תברך ותוציא את שאר הנשים. אם כל הנשים ספרדיות, יתקע להן בלא ברכה.
- ז. בתפילת מוסף נוהגים רבים לכרוע ב"עלינו לשבח". יש לזכור להביא לבית הכנסת מגבת וכדומה, על מנת לחצוץ בין הפנים לבין הקרקע.
- המתפללים תפילת מנחה גדולה מיד לאחר תפילת מוסף, לא אומרים "אבינו מלכנו" במנחה.
- ביום הראשון של ראש השנה לאחר תפילת מנחה, נוהגים ללכת למקור מים או למים נקווים ולומר "תשליך".
- ח. שני ימי ר"ה, מחמירים להחשיבם גם כקדושה אחת וגם כשתי קדושות. הואיל והם קדושה אחת, כיום אחד ארוך, אין הבדלה בין היום הראשון ליום השני.
- מאידך, הואיל ושתי קדושות הן, אסור להכין דבר מיום טוב ראשון לשני. בשל כך, אין לשטוף כלים ביום חמישי אחר הצהרים לצורך הלילה, אסור להכין את הנרות בפמוטים שלהם מבעוד יום, כדי להדליקם בכניסת ליל יום טוב שני, ואין לבשל או לחמם תבשילים לצורך ליל יו"ט שני. **הוצאת מאכל קפוא מהקפאה מבעוד יום כדי שיופשר, מותרת.**
- רק בסוף היום הראשון, ביום חמישי בלילה מזמן צאת החג (בשעה 18:59) אפשר להתחיל לחמם את התבשילים לצורך הסעודה ולהכין את נרות החג. לאחר תפילת ערבית של ליל שני של ראש השנה, רצוי לעשות הפסקה ללימוד קצר וכדומה, כדי שיהא די זמן להכין את הדרוש לסעודת הלילה.

ז' יום טוב שני של ראש השנה - ליל שישי, ב' תשרי

- א. זמן הדלקת נרות הוא לאחר צאת החג, החל מ- 18:59 ואילך. לצורך ההדלקה יש להעביר אש מנר הנשמה שהודלק בערב ראש השנה!

גם בלילה השני מברכת האשה שתי ברכות בהדלקת הנרות: "להדליק נר של יום טוב" וברכת "שהחיינו". רצוי שתניח לפניך פרי חדש או בגד חדש ותכוון בברכת "שהחיינו" גם עליו, אך גם אם אין לה פרי או בגד חדש תברך "שהחיינו" בשעת ההדלקה.

- ב. כמו כן רצוי שהמקדש ילבש בגד חדש או יניח לפניו פרי חדש ויתכוון בברכת "שהחיינו" גם עליו. אם אין לו, יברך "שהחיינו" בכל מקרה.
- ג. בתקיעת שופר ביו"ט השני ספרדים אינם מברכים "שהחיינו". תוקע אשכנזי לכתחילה יניח לפניו פרי חדש ויתכוון בברכת "שהחיינו" גם עליו. אולם, גם אם אין לו פרי חדש יברך "שהחיינו".

🔗 שבת שובה, פרשת האזינו - ג' תשרי

- א. את ההכנות לקראת שבת יש להקפיד ולסיים לפני זמן כניסת השבת והדלקת הנרות, ביום שישי. עד זמן זה יש לדאוג לחמם (או לבשל) את כל התבשילים לשבת, ולהניח אותם על פלטה של שבת.
- ב. את נרות השבת יש להדליק מנר הנשמה שהודלק בערב ראש השנה!
זמני הדלקת נרות שבת:
מנהג ירושלים: 17: 43 (40 דקות לפני שקיעה).
מנהג חיפה ועוד: 17: 53 (30 דקות לפני שקיעה).
מנהג תל אביב ועוד: 18: 01 (22 דקות לפני שקיעה).
- ג. ביום השבת הקידוש הוא כמו בכל שבת.
- ד. אין להוסיף עולים בקריאת התורה בפרשת האזינו, אלא עולים שבעה קרואים בלבד.
- ה. הבדלה לכל שלושת הימים עושים במוצאי שבת, כרגיל.

🔗 צום גדליה - יום ראשון, ד' תשרי

- א. השנה חל ג' תשרי בשבת, לכן נדחה הצום ליום ראשון.
תחילת הצום בעלות השחר, בשעה 05: 02.
החולך לישון במוצאי שבת ורוצה לקום בלילה, לאכול או לשתות לפני עלות השחר, יתנה לפני שנתו, שאינו מקבל את הצום בשינה.
- ב. "חולה" פטור מלצום.
הגדרת חולה היא: חלה כל גופו או נפל למשכב. לכן, מי שיש לו חום, או כאב ראש חזק (מיגרנה) וכדומה, מוגדר כ"חולה בכל גופו" והוא פטור מלצום.
מעוברות או מניקות פטורות מהצום. אולם, המנהג הוא שהן מתחילות לצום, ואם חשות חולשה (מעבר לחולשה הרגילה שמחמת הצום), תשבורנה את הצום מיד. בכל מקרה שמעוברת או מניקה מסופקת אם לצום או לא, לא תצום.
הפטור מלצום רשאי לאכול ולשתות ללא הגבלת כמות, כמה שהוא צריך.
- ג. סיום הצום בשעה 18: 40.

🔗 ערב יום הכיפורים - יום שישי, ט' תשרי

- א. נוהגים לעשות כפרות בליל שישי. מי שלא עשה במהלך הלילה, יעשה במהלך יום שישי, ערב יום הכיפורים. יש הנוהגים לעשות כפרות על תרנגול או תרנגולת. מי שאין לו, יעשה על סכום כספי, כפי מה שהוא מחליט.
מנהג כפרות נוהג בכל אחד מבני המשפחה, אפילו לתינוקות ואפילו על אישה מעוברת עושים כפרות, עליה ועל עוברה.
- ב. מצווה לאכול בערב יום הכיפורים. אמרו חכמים: "כל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי".
כמה הסברים לדבר: האחד, להראות שהקב"ה אינו חפץ להעניש אותנו ביום הכיפורים אלא לרומם אותנו. לכן, ציווה עלינו לאכול ולשתות בתשיעי, כדי שנוכל לצום כראוי.
הסבר נוסף הוא, שכל יום טוב אנו מציינים על ידי אכילה ושתיה. ביום הכיפורים, שאי אפשר לציין באכילה ובשתיה, נצטוונו לציין את היום הקודם לו באכילה ובשתיה.
- ג. חלק עיקרי במעשה התשובה הוא הוידוי. חכמים חששו שמא תארע תקלה בסעודה המפסקת ואדם לא יוכל להתוודות ביום הכיפורים. לכן, תקנו לומר וידוי כבר במנחה של ערב יום כיפור. היחיד מתפלל תפילת עמידה כרגיל ולאחר "המברך את עמו ישראל בשלום" אומר "יהיו לרצון וכו'" וממשיך "אלוקינו ואלוקי אבותינו, אנא תבוא לפניך וכו'" עד סיום הוידוי. הש"ץ חוזר על התפילה כרגיל, בלא וידוי.

- ד. תוספת יום הכיפורים לעינוי היא מדאורייתא לפי כל הפוסקים. לכן, בערב יום הכיפורים שהשקיעה היא בשעה 18:16, מותר לאכול ולשתות עד השעה 17:46, אז גם חולצים את נעלי העור. מי שלא סיים סעודתו, רשאי להמשיך ולאכול עד השעה 18:01.
- ה. הנשים מדליקות נרות ומברכות "להדליק נר של שבת ושל יום הכיפורים" ו"שהחיינו". זמן ההדלקה כמו בכל ערב שבת.
- מנהג ירושלים, 40 דקות לפני שקיעה, 17:36.
- מנהג חיפה, 30 דקות לפני שקיעה, 17:46.
- מנהג תל אביב, 22 דקות לפני שקיעה, 17:54.
- בהדלקת הנרות מקבלת האשה עליה את התענית, ואסורה בכל האסור ביום כיפור.
- מדליקים נר נשמה, כדי שיהיה בבית "נר ששבת", שממנו מדליקים את נר ההבדלה במוצאי הצום.
- ו. מתעטפים בטלית לפני שקיעה, ומברכים עליה, ומתפללים תפילת ליל יום הכיפורים עטופים בטלית.

✍ יום הכיפורים - יום שבת, י' תשרי

- א. יום הכיפורים דינו כשבת לעניין עשיית מלאכות. לדוגמא: מלאכת אוכל נפש המותרת ביום טוב, אסורה ביום הכיפורים כבשבת, על פי מה שנאמר בתורה: "שבת שבתון היא לכם". בשנה זו חל יום הכיפורים בשבת ומלאכה בו אסורה הן מצד שבת והן מצד יום הכיפורים.
- ב. "וענייתם את נפשותיכם" - חכמים מנו חמישה עינויים אשר אנו מחויבים בהם ביום הכיפורים:
- א. אכילה ושתיה.
 - ב. רחיצה של תענוג.
 - ג. סיכה בשמן וכדומה.
 - ד. נעילת הסנדל או נעל של עור.
 - ה. תשימש המיטה. במשך כל יום הכיפורים, מכניסו ועד צאתו, אשתו של אדם אסורה עליו כנידה.
- ג. תפילת יום הכיפורים, יתפלל כל אחד לפי הנוסח הרגיל בו.
- מי שקשה לו להתענות, עדיף שיימנע מללכת לבית הכנסת ויתפלל ביחיד כדי לשמור על כוחותיו, על מנת שיוכל לסיים את היום בתענית, שהיא עיקר מצוותו של היום.
- ד. את תפילת נעילה יש להיזהר להתפלל ולסיים לפני שקיעה, בשעה 18:14, כדי שיוכלו הכוהנים לעלות לדוכן ולברך ברכת כוהנים (הכוהנים עולים לדוכן רק ביום ולא בלילה).
- תקיעת שופר אסורה בעיצומו של יום הכיפורים, לכן, מקפידים לתקוע בשופר בשעה 18:34, כ-20 דקות לאחר השקיעה.
- ה. סיום הצום בשעה 18:47.
- לאחר תפילת ערבית, במוצאי הצום, עושים הבדלה כבכל מוצאי שבת. ברכת "בורא מאורי האש" מברכים על "נר ששבת", כלומר, נר שהיה דולק במשך כל יום הכיפורים. אפשר להדליק נר מהנר ששבת, ולברך על הנר שהודלק.
- ו. דיני חולה, יולדת, מעוברת וכדומה:
- עינוי מאכילה ומשתיה ביום הכיפורים הוא מצוות עשה מן התורה, וכל מי שאינו מתענה, ואוכל ושותה ביום הכיפורים, חייב כרת. לכן, גם חולה שאין בו סכנה, וכן מעוברת או מינקת, חייבים כולם לצום ביום הכיפורים. אולם, כל מי שיש בו חשש סכנה אם יתענה, פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה, ומותר לו לאכול ולשתות לפי הצורך. לדוגמא: החולה במחלה באחד מאיבריו הפנימיים, שרופאים אומרים שאם יצום יחמיר מצבו הבריאותי ויסתכן, אסור לו לצום וחייב לאכול או לשתות, לפי הצורך.
- גם אישה מינקת, המרגישה שאין לה חלב לתת לילד מפני שלא אכלה או שתתה, הרי זה פיקוח נפש של התינוק, והיא חייבת לאכול או לשתות. אולם, אם התינוק רגיל לאכול מזון מלאכותי (מטרנה, סימילאק וכדומה) יש לתת לו את מה שמורגל בו, והאמא תמשיך לצום.
- במקרים בהם יולדת, מינקת או מעוברת מרגישה חולשה גדולה, סחרחורת, בחילות וכד', תעמוד בקשר עם רב. יולדת, בתוך שבעה ימים ללידתה (כלומר, אם ילדה ביום ראשון, ד' תשרי, או לאחר מכן) נחשבת כמסוכנת, ואם מרגישה שצריכה לאכול או לשתות, מותרת.
- גם כאשר הותר לחולה, ליולדת, למינקת וכדומה לאכול ולשתות, לכתחילה יש להקפיד על אכילה ושתיה בשיעורין, כלומר: לאכול כ-40 סמ"ק מזון מוצק (פחות מ"ככותבת", שהוא נפח של כמעט שתי קופסאות גפרורים) ולשתות גם כן כ-40 סמ"ק שתייה (פחות מ"מלוא לוגמיו"). בין טעימה לטעימה יש להמתין כ-10 דקות. מותר לחולה זה לאכול ולשתות יחד. אחר כך להמתין כ-10 דקות, ושוב לאכול ולשתות, לפי השיעור הנ"ל (מי שהמתנה קשה עליו, ימתין 5 דקות).

חולה שהותר לו לאכול ולשתות, והוא מרגיש שלא די באכילה בשיעורין, מותר לו לאכול כמה שצריך בפעם אחת. אחר כך, אם יוכל, יחזור ויאכל וישתה לפי השיעורין הללו. חולה שהותר לו לאכול ולשתות, אסור לו להחמיר על עצמו. נפש ישראל חשובה יותר מצום יום הכיפורים. גם מי שאוכל או שותה ביום הכיפורים אינו עושה קידוש אלא אוכל או שותה מיד.

✍ בין יום הכיפורים לסוכות

- א. ממחרת יום הכיפורים אין אומרים תחנון עד יום ראשון, ב' מרחשוון.
- ב. בימים שבין יום הכיפורים לסוכות, ראוי להזדרז לבנות סוכה כהלכתה ולקנות את ארבעת המינים, כל אחד לפי מנהגו והידורו.
- ג. יום רביעי, ערב חג הסוכות, ראוי להימנע מנטילת ידיים ומאכילת פת מחצות היום ואילך, דהיינו משעה 12:24. מסוף שעה תשיעית, בשעה 15:18, אסור לאכול פת, כמו בערב פסח, כדי שיאכל "כזית" פת לתאבון בסוכה, בליל התקדש חג. מותר לאכול פירות, ירקות, בשר ודגים או מאכלי חלב.
- ד. מצווה להסתפר ולהתגלח לכבוד הרגל, כדי "שלא ייכנס למועד כשהוא מנוול". וכן מצווה לכבס, כדי שיהיו לו בגדים לכל החג, עד לאחר שמחת תורה.

✍ חג הסוכות - יום חמישי, טו' תשרי

- א. עם כניסת החג (יש הממתינות ביו"ט עד שהגברים חוזרים מבית הכנסת) מדליקות הנשים את נרות החג ומברכות שתי ברכות: "להדליק נר של יום טוב" ו"שהחיינו". אפשר להמתין ולצאת בברכת "שהחיינו" שבקידוש. ביום טוב עדיף לברך את שתי הברכות ולאחר מכן להדליק את הנרות, כדי שתהא ההדלקה "עובר לעשייתן" (בשונה מהדלקת הנרות בשבת שבה מדליקים ולאחר מכן מברכים).
- את הנרות רצוי להדליק בתוך הסוכה, אולם אם יש חשש סכנה או חשש שהנרות יכבו, אפשר להדליק ולברך בבית ולהתכוון על כל תאורת החשמל, כולל התאורה בסוכה. אין להדליק את הנרות בסוכה ולהעבירם אחר כך אל תוך הבית.
- ב. שתי מצוות עיקריות מן התורה יש ביום הראשון של חג הסוכות: מצוות ישיבה בסוכה, ומצוות נטילת ארבעת המינים. בלילה הראשון מצוה לאכול בסוכה פת, לפחות בשיעור של "כזית" (נפח של כקופסת גפרורים ורבע). אפילו אם יורדים גשמים הפוטרים אותנו ממצוות סוכה, מפני שאין כאן "תשבו - כעין תדורו", בכל זאת, מצוה לאכול פת בשיעור "כזית".
- ג. מצוה לעשות כל פעולותיו בסוכה, אכילה, שתייה, לימוד, שינה וכו'. מי שקשה לו לעשות את כל הפעולות הללו בסוכה, יקפיד על האכילה והשינה שיהיו בסוכה. מנהג הגר"א לברך את ברכת "לישב בסוכה" מיד כשנכנס לסוכה (אלא אם לא הסיח דעתו ויצא לזמן קצר על מנת לשוב מיד), אך רבים נוהגים לברך רק כשקובעים ישיבתם בה באכילת קבע. הנכנס לסוכה לישון בה, ראוי שיאכל מיני מזונות כדי שיוכל לברך "לישב בסוכה", אך אם אינו רוצה לאכול, יברך גם על השינה לבדה. היוצא לטיול בסוכות, ישתדל לאכול אכילת קבע בסוכה כשרה, ואם אין באפשרותו לישב בסוכה, יכול לאכול מחוץ לסוכה בשעת הלכתו בדרך, אך בלילה צריך לישון בסוכה כשרה. מקום שיש בו סכנה לישון בסוכה, אם מחמת מזיקים כמו נחשים וכדומה או שיש חשש מירי מחבלים, קסאמים, פצצות מרגמה וכדומה, פטורים שם מלישון בסוכה וישנו בבית מוגן.
- ד. בשבת חול המועד סוכות, י"ז תשרי, לאחר תפילת שחרית, נוהגים האשכנזים לקרוא מגילת קהלת. יש המקפידים לקרוא ממגילה הכתובה בכתב סופרים על קלף, ומברכים שתי ברכות: "על מקרא מגילה" ו"שהחיינו".

מיוחדת היא מצוות סוכה, בה אנו נכנסים לתוכה בכל גופנו ובכל נפשנו, ונבלעים בצל הסוכה. הגר"א היה מדמה מצווה זו למצוות ישיבת ארץ ישראל, שגם אליה אנו נכנסים עם הגוף והנפש והיה אומר על כך שזו משמעות הפסוק "ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון" (תהילים ע"ג). ללמדנו, שמצוות סוכה בשלמותה, גורמת גם לציון להיות שלימה ולהיבנות.

✍ הושענא רבא - יום רביעי, אור לנ"א תשרי

- יום רביעי, כ"א תשרי הוא יום הושענא רבה. בזמן שבית המקדש היה קיים, היו מקיפים את המזבח בערבות, שבע פעמים. חכמי הדורות לימדונו, שיום זה הוא יום "חיתום הדין", ובו נידונים על המים. לכן, נוהגים להיות ערים וללמוד בליל שישי, במשך כל הלילה.

בנוסף לארבעת המינים, עליהם מברכים כמו בכל יום מימי הסוכות, נוהגים לקחת חמשה בדי ערבה, "הושענות", ולאוגדס. נהוג להכין הושענא לכל אחד מבני המשפחה. רבים נוהגים להתפלל כותיקין. הנץ החמה בשעה 06:32. בתפילה, מקיפים את הבימה, התיבה, שבע הקפות, מבקשים על גאולת עם ישראל, ובמיוחד, על גשמי ברכה. לאחר ההקפות, חובטים את הושענות חמש חבטות על הקרקע, כל אחד כמנהגו. שקיעה בשעה 18:22. לקראת השקיעה נוהגים לברך ולטעום בסוכה, ולהפרד ממנה, עד לשנה הבאה! לאחר שקיעה, אין לברך על אכילה בסוכה, כי אז כבר יום שמיני עצרת, שהוא "רגל בפני עצמו".

✍ שמיני עצרת – שמחת תורה - יום חמישי, כב' תשרי

- א. הנשים מדליקות את הנרות ומברכות שתי ברכות: "להדליק נר של שבת ושל יום טוב" וברכת "שהחיינו" על החג (אפשר לברך "שהחיינו" בהדלקת הנרות או להמתין ולברך בקידוש). ביום טוב עדיף לברך את שתי הברכות **ולאחר מכן** להדליק את הנרות, כדי שתהא ההדלקה "עובר לעשייתן" (בשונה מהדלקת הנרות בשבת שבה מדליקים ולאחר מכן מברכים). זמן ההדלקה הרגיל הוא כפי הנהוג בערבי שבתות, כחצי שעה לפני השקיעה. שקיעה בשעה 18:02. הדלקת נרות בשעה 17:32 (או בכל מקום כמנהגו). יש הנוהגות להמתין ולהדליק את הנרות לאחר שהגברים חוזרים מבית הכנסת, כדי להדגיש שזהו יום טוב שבו מותרת העברת אש, האסורה בשבת רגילה. המדליקות מאוחר, ידליקו אש מנר הנשמה.
- ב. **יום שמיני עצרת הוא גם יום של אזכרת נשמות. לכן, נוהגים להדליק נר נשמה לעילוי נשמות הקרובים. בשנה זו ראוי להדליק נרות נשמה לעילוי נשמת הנרצחים, במלחמת "חרבות ברזל".** נר זה יכול לשמש גם לצורך הבערת אש ממנו, לבישול וכד'.
- ג. לאחר ערבית של יום טוב, נוהגים לעשות הקפות עם ספרי התורה, כל קהילה כמנהגה. בסיום ההקפות, יש נוהגים לקרוא בתורה, בפרשת וזאת הברכה. מעלים שלושה עולים, כהן לוי וישראל, והם מברכים על התורה.
- ד. בתפילת שחרית, לאחר חזרת הש"ץ ולפני קריאת התורה, נוהגים שוב לעשות הקפות עם ספרי התורה, כל קהילה כמנהגה.
- ה. לאחר ההקפות, קוראים בפרשת וזאת הברכה שבעה קרואים כבכל שבת, ונהוג שכל הקהל עולים לתורה. לשם כך, חוזרים על פרשת וזאת הברכה עד "מעונה א-לקי קדם". לחתן תורה קוראים ממעונה עד סוף הפרשה, ולחתן בראשית, מבראשית עד "אשר ברא א-לקים לעשות". לאחר מכן, למפטיר.
- ו. נהוג להתפלל ולהזכיר נשמות הקרובים.
- ז. לאחר הכנסת ספר התורה לארון, תפילת גשם. כל אחד כמנהגו.
- ח. צאת החג: שקיעה בשעה 18:03. צאת החג 18:36.

"ויעשו כולם אגודה אחת – לעשות רצונך בלבב שלם"

יהיו הימים הבאים עלינו לטובה, ימים של שמחות וברכת ה', לנו ולכל ישראל!